

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Katowicach

III Powstanie Śląskie

GENEZA

PRZEBIEG

SKUTKI

PRZYCZYNY WYBUCHU III POWSTANIA ŚLĄSKIEGO

WAŻNIEJSZE CZYNNIKI POLITYCZNE:

- wyniki plebiscytu uniemożliwiający ich interpretację w sposób satysfakcjonujący zarówno dla strony polskiej jak i niemieckiej;
- polityka francuska zmierzająca do strategicznego osłabienia Niemiec m.in. poprzez wsparcie polskich aspiracji na Górnym Śląsku; działania brytyjskie i włoskie forsujące korzystną dla Niemiec interpretację wyniku plebiscytu;
- niekorzystny dla Polski plan podziału obszaru plebiscytowego, zakładający włączenie w jej granice wyłącznie powiatu pszczyńskiego, rybnickiego i części katowickiego;
- planowane na 3 maja posiedzenie Rady Najwyższej, która miała podjąć ostateczną decyzję o podziale, najprawdopodobniej zgodnie z propozycją włosko-brytyjską.

CHARAKTER III POWSTANIA ŚLĄSKIEGO:

- przygotowanie oddziałów powstańczych na wzór armii regularnej;
- ograniczona demonstracja zbrojna, mająca na celu wywarcie presji na aliantów i skłonienie ich do przeprowadzenia korzystnego dla Polski podziału obszaru plebiscytowego (zgodnie z tzw. „linią Korfantego”);
- zaangażowanie państwa polskiego i Wojska Polskiego w pomoc powstańcom;
- oficjalne, dyplomatyczne działania Warszawy polegające na deklaracjach dążenia Polski do szybkiego zakończenia walk oraz przedstawiające wybuch powstania jako odpowiedź na rosnące zagrożenie atakiem niemieckim.

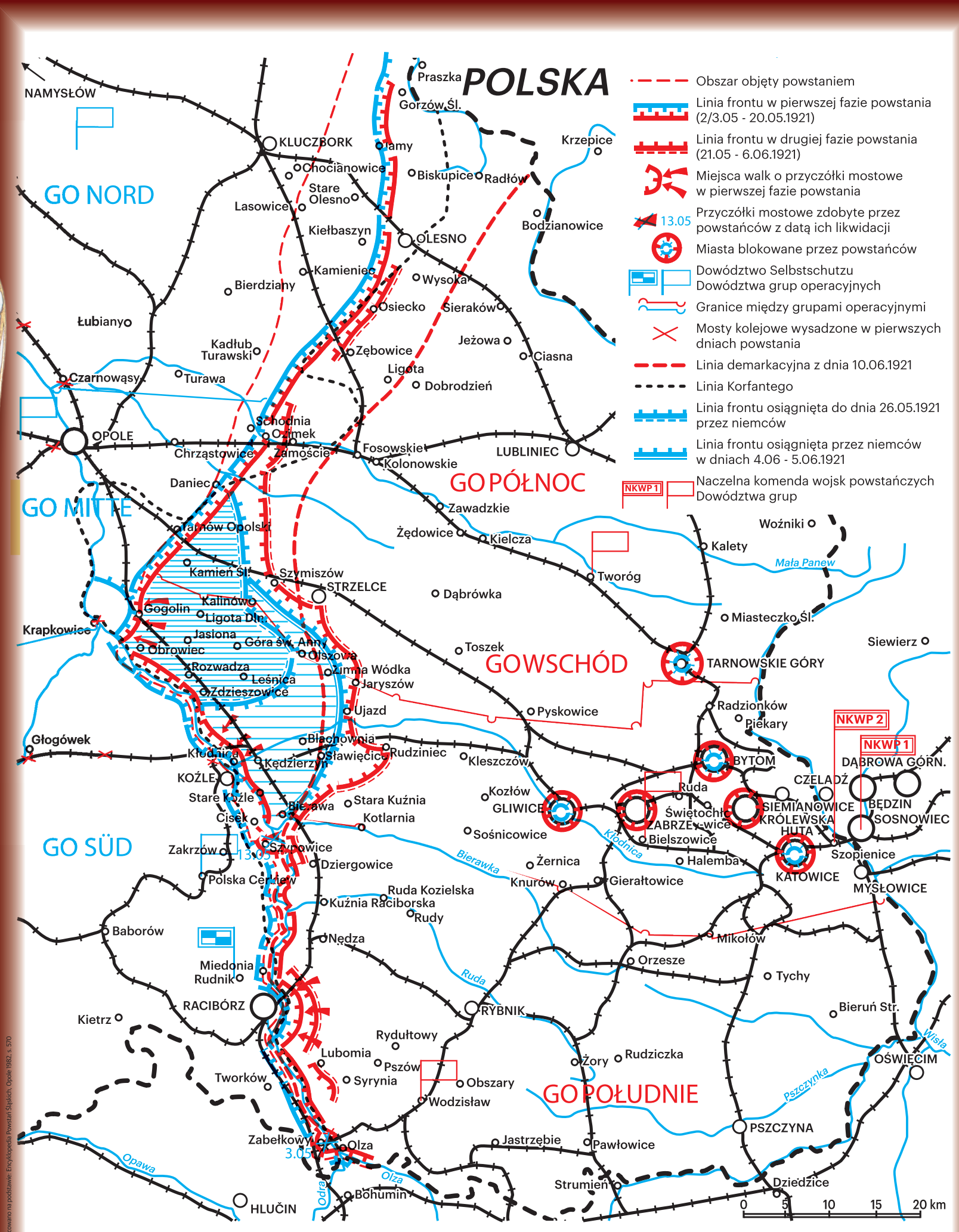
FAZY POWSTANIA

FAZA I	3-10.05	szybkie opanowanie przez powstańców obszaru określonego „linią Korfantego”, wynikające z zaskoczenia Niemców i ich nieprzygotowania do walki
FAZA II	11-20.05	umocnienie się powstańców na zdobytym terenie, przygotowania Niemców do kontrataku
FAZA III	21.05-6.06	niemiecka kontrakcja, gwałtowne walki, w tym bitwa o Górę św. Anny
FAZA IV	7-24.06	pertraktacje pokojowe przy pośrednictwie aliantów

GRUPY OPERACYJNE BIORĄCE UDZIAŁ W WALKACH:

- „Północ” dowodzona przez kpt. Alojzego Nowaka;
- „Wschód” dowodzona przez kpt. Karola Grzesika;
- „Południe” dowodzona przez kpt. Bronisława Sikorskiego.

TEREN OBJĘTY III POWSTANIEM ŚLĄSKIM

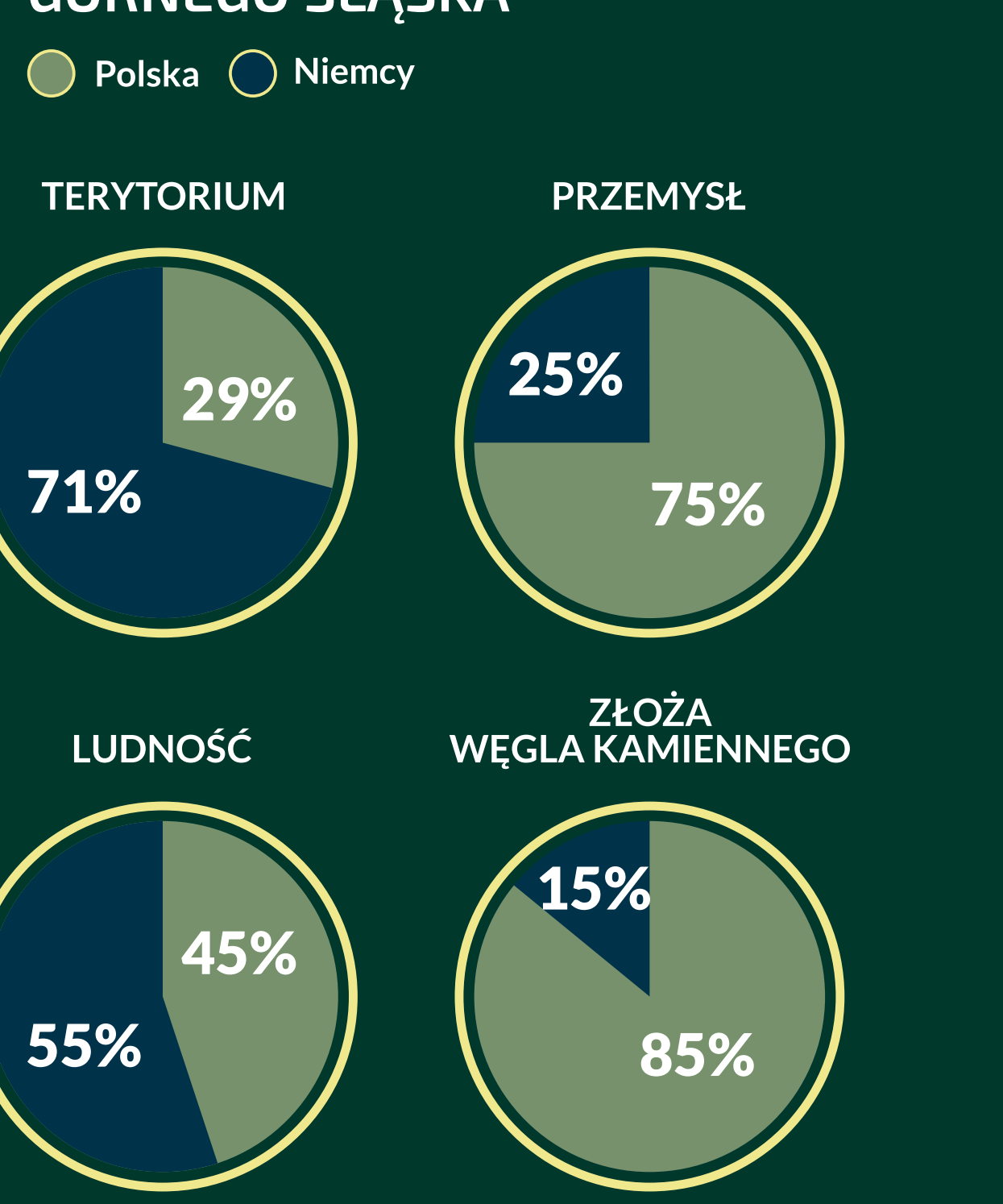

III POWSTANIE ŚLĄSKIE W LICZBACH

- 64 dni trwało powstanie
- ok. 46 000 walczących powstańców
- ok. 9 000 ochotników z Polski
- ok. 30-40 000 walczących Niemców
- 1 721 poległych powstańców
- ok. 800 poległych Niemców
- co najmniej 3 000 rannych powstańców
- ok. 1 500 rannych Niemców
- 100% uzbrojonych powstańców (karabiny, karabiny maszynowe, rewolwery, pistolety, bagnety, armaty, miotacze min, moździerze, granaty, działa, pociągi i wozy pancerne)
- 100% uzbrojonych Niemców (karabiny, karabiny maszynowe, pistolety, moździerze, działa, granaty, pociągi pancerne, w pełni uzbrojone pododdziały kawalerii)

WYNIKI PODZIAŁU GÓRNEGO ŚLĄSKA

Kalendarium III Powstania Śląskiego

- 1920**
- 11/12/ ● powołanie z inicjatywy Wojciecha Korfantego i gen. Kazimierza Raszewskiego Dowództwa Obrony Plebiscytu
- 1921**
- 20/03/ ● plebiscyt na Górnym Śląsku
  - 29/04/ ● zatwierdzenie przez Wojciecha Korfantego planu operacyjnego III powstania
  - 1/05/ ● proklamowanie strajku generalnego
  - 2-3/05/ ● akcja „mosty”, wybuch III powstania śląskiego
  - 3/05/ ● ogłoszenie się przez Wojciecha Korfantego dyktatorem powstania
  - 6/05/ ● rozpoczęcie przez powstańców największej ofensywy III powstania śląskiego, mającej na celu opanowanie rejonu Kędzierzyna, Bierawy i Kłodnicy oraz wyparcie Niemców za linię Odry
  - 8/05/ ● zajęcie przez powstańców Góry św. Anny
  - 9/05/ ● opanowanie przez powstańców rejonu Kędzierzyna z ważnym węzłem kolejowym
  - 10/05/ ● ogłoszenie przez Naczelną Komendę Wojsk Powstańczych wstrzymania działań ofensywnych
  - 14/05/ ● próba zajęcia przez powstańców dworca w Katowicach
  - 17/05/ ● oficjalne przekazanie rządowi niemieckiemu polskiej propozycji rozmów pokojowych, zgoda Berlina na pertraktacje przy jednoczesnym wzmacnianiu sił
  - 18/05/ ● walki o uzyskanie kontroli nad powiatem kluczborskim
  - 21/05/ ● kontrofensywa niemiecka, początek krwawych walk w rejonie Góry św. Anny, będących największą bitwą III powstania śląskiego
  - 23/05/ ● nieudany kontratak powstańców, zacięte walki m.in. w Leśnicy, Lichyni, Krasowej; odparcie niemieckiego ataku znad Olzy w kierunku Wodzisławia Śląskiego
  - 26/05/ ● zwycięskie dla Niemców zakończenie walk w rejonie Góry św. Anny, rozpoczęcie rozmów na temat zawieszenia broni
  - 28/05/ ● walki w okolicach Raciborza i Wodzisławia; wydanie przez Wojciecha Korfantego, pod naciskiem MKRiPleb., polecenia o zakończeniu walk
  - 31/05/ ● ponowne walki w Łąkach Kozielskich, Lichyni, Koźlu i Kalinowie
  - 4/06/ ● przełamanie polskiego frontu w okolicach Zalesia Śląskiego; zwycięski atak Niemców na Kędzierzyn oraz przejęcie kontroli nad mostami na Kanale Kłodnickim
  - 5/06/ ● nieudana próba powstańców odbicia Kędzierzyna
  - 6/06/ ● początek rozmów strony polskiej i niemieckiej z przedstawicielami MKRiPleb.
  - 11/06/ ● atak powstańców na Racibórz, przerwany pod groźbą zerwania przez stronę niemiecką rozmów pokojowych
  - 25/06/ ● porozumienie pomiędzy Wojciechem Korfantem a Karlem Hoefferem o wycofaniu oddziałów, przystąpienie do likwidacji powstania
  - 5/07/ ● zakończenie ewakuacji oddziałów niemieckich i powstańczych poza teren plebiscytowy, koniec III powstania śląskiego
  - 20/10/ ● zatwierdzenie przez Radę Ambasadorów decyzji o podziale Górnego Śląska
- 1922**
- 15/05/ ● podpisanie Polsko-Niemieckiej Konwencji Górnośląskiej, regulującej obustronne stosunki i gwarantującej prawa mniejszości narodowych
  - 20/06/ ● wkroczenie wojsk polskich na czele z gen. Stanisławem Szeptyckim na przyznaną Polsce część Górnego Śląska, oficjalne włączenie tego terenu do Rzeczypospolitej

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach

Wykorzystano zbiory:
Narodowego Archiwum Cyfrowego
Grzegorza Grzeskowiaka
Mapa „Teren objęty III powstaniem śląskim” opracowana przez Jacka Masię